

ПРАДМОВА

АНДРЭЙ ЦІХАМІРАЎ. Былая сталіца, пазбаўленая чыгункі	9
---	---

ГІСТОРЫЯ

ЕЖЫ АХМАНСКІ. Літоўская этнічная мяжа на ўсходзе ад племянной эпохі да XVI стагоддзья	13
Уступ	13
Разьвіццё і вынікі дасьледаваньняў усходняй літоўска-рускай мяжы раньнесярэднявечнага часу да XVI ст.	15
Мэтадалягічныя падставы	24
Барацьба Літвы з Руссю за палітычную мяжу да XIII ст.	25
Літоўска-крывіцкае памежжа ў племянную эпоху	35
Пытаньне пашырэння літоўскага і рускага рассяленьня на ўсходнім памежжы ў XIII ст.	46
Дайнава — сьведчаньне адносна абсягу літоўскага рассяленьня на ўсходзе ў XIII ст.	47
Лебедзева «по русской стороне»	49
Канфэсійныя адносіны на літоўска-рускім памежжы да сярэзіны XVI ст.	50
Усходняя літоўская мяжа ў сьвятле тапанамастыкі	58
Абсяг літоўскай мовы на ўсходзе ў сьвятле інвэнтароў зямельных уладаньняў канца XVI ст.	61
Літоўскія астравы ў глыбіні Беларусі ў XIV—XVI стст.	69
Літоўскае насельніцтва ў воласьці Абольцы ва Ўсходняй Беларусі ў XIV—XVI стст.	70
Пытаньне астравоў літоўскага рассяленьня ў паўднёвай Беларусі	79
<i>Lithuania Propria</i> і яе абсяг на ўсходзе ў XV—XVI стст.	83
Бярэзіна аддзяляе Літву ад Русі?	85
Літоўска-менская мяжа	89
Літоўска-полацкая мяжа	92
Вынікі дасьледаваньняў	95

ГАННА ПАЎЛЮЎСКАЯ. Гісторыя Новагародка айца Юзафа Пажоўскага (1759 год) як прыклад гісторыі гарадоў Новага часу	97
ЮЗАФ ПАЖОЎСКІ. Новагародак, некалі каралеўскі горад князёў новагародскіх	104
Раздзел I. Аб Новагародку Северскім, вялікім Ноўгарадзе, ніжнім Ноўгарадзе і іншых гарадах з такой жа назвай.	110
Раздзел II. Пра тое, кім і калі быў заснаваны горад Новагародак, цяпер сталіца Новагародскага ваяводства ў Вялікім Княстве Літоўскім	112
Раздзел III. Аб Новагародку, цяпер першым горадзе ў Новагародскім ваяводстве ў Літве, які некалі, у дзясятым стагоддзі ад нараджэння Хрыста, быў пад ятвягамі ці языгамі да Уладзіміра, князя Русі	116
Раздзел IV. Пра Новагародак ад Уладзіміра да Эрдзівіла	119
Раздзел V. Аб Новагародку ад прыхода на Русь Эрдзівіла да Рынгольда, першага вялікага князя літоўскага.	126
Раздзел VI. Аб стане горада і Новагародскага княства ад Рынгольда да Нарымунда.	134
Раздзел VII. Аб горадзе Новагародку і яго княстве, ад Нарымунта да Карыята, князя новагародскага.	143
Раздзел VIII. Аб Новагародку і яго княстве, ад Карыята да Вітаўта, князя Літвы	150
Раздзел IX. Аб Новагародку і яго княстве ад часоў Вітаўта, вялікага князя літоўскага, да Новагародскага ваяводства	164
Раздзел X і апошні. Аб ваяводах новагародскіх	168
ДАРУС ВІЛІМАС. Службоўцы павятовых земскіх судоў Вялікага Княства Літоўскага ў 1566—1588 гг. (першае пакаленне павятовых шляхецкіх юрыстаў)	209

КРЫНІЦЫ

ДАРУС ВІЛІМАС. Тастамент новагародскага земскага суддзі Яраша Еўлашоўскага (1578—1619) 241

- Уводзіны 241
- Тастамент Яраша Еўлашоўскага 245

МІКОЛА НІКАЛАЕЎ. Кніга цудаў наваградскай іконы Багародзіцы як помнік гісторыі XVII стагоддзя 261

- Наваградскі пудатворны абраз 263
- Кніга засведчаных цудаў як гістарычная крыніца. 264
- Наваградак у эпоху «патопу»: 1654—1671 гг. 267
- Кароль Ян Казімір Ваза 270
- Наваградскія езуіты 274
- Будоўля іезуітаў. 276
- Пад панаваннем Масквы: 1655—1661 гг. 276
- Наваградцы нападзітку 282
- Канец акупацыі 285
- Погляд на гісторыю іншымі вачыма 289
- Цуды Наваградскага абраза 289
- Іканаграфія 291
- Езуіты ў Наваградку — канец гісторыі 296
- Школа і школьны тэатр 297
- Аптэка і бібліятэка. 300
- Тэкст выдання 1673 г. 307

КЯСТУЦІС ГУДМАНТАС, АНДРЭЙ РЫЧКОЎ.

«Натыфікацыя пра Лаўрышаўскі манастыр, выпісаная са старой летапіснай хронікі» Дзяметрыя Занкевіча 329

- I. Крыніца 329
- II. Аўтар 334
- III. Прычыны 335
- IV. Сляды. 339

V. Заклучныя заўвагі	341
Дадатак	342
ВІЯЛЕТА РАДВІЛЕНЕ. Выданні Нясвіжскай друкарні ў літуаністычным фондзе аддзела рэдкіх друкаў	
Бібліятэкі імя Урублеўскіх у Вільні	350
ВІДМАНТАС ЯНКАЎСКАС. Іканаграфічныя крыніцы	
Наваградскага замка	360
Фрагменты гісторыі замка і горада	361
Архітэктура замка	364
Найдаўнейшыя выявы замка	368
Заклучныя заўвагі	384

ЭТНАЛОГІЯ

ГРАЖЫНА ХАРЫТАНЮК-МІХЕЙ. Абрад Дзядоў у дакумэнтах і цыклі Міцкевіча	387
Уводзіны	388
Уступ	390
0.1. <i>Дзяды</i> літаратурныя — <i>Дзяды</i> народныя	399
0.2. <i>Дзяды</i> паганскія — <i>Дзяды</i> хрысціянскія	412
0.3. <i>Дзяды</i> рэгіянальныя/нацыянальныя — <i>Дзяды</i> ўніверсальныя	424
Разьдзел I. Абрад Дзядоў і «Дзяды» Міцкевіча ў польскай і беларускай культуры	433
1.1. Памежка — крыніца творчага натхнення Міцкевіча	435
1.2. Літаратурныя і народныя Дзяды ў польскай культуры	439
1.3. Літаратурныя і народныя Дзяды ў беларускай культуры	446
Разьдзел II. Беларускі абрад Дзядоў у літаратуры па тэме і паведамленьнях жыхароў беларускіх земляў	454
2.1. Дакумэнтацыя абраду Дзядоў у літаратуры па тэме	454
2.2. Абрад Дзядоў — сучасныя палявыя дасьледаваньні	463

Разьдзел III. Алімпія Сьвяневічова і Станіслаў Пігань.	
Спрэчка пра літаратурны характар абраду	477
3.1. Алімпія Сьвяневічова як дасьледніца беларускіх Дзядоў	477
3.2. Палеміка Алімпіі Сьвяневічовай са Станіславам Піганем	483
3.3. Інтэрпрэтацыі «Дзядоў» Міцкевіча аўтарства Алімпіі Сьвяневічовай	491
Разьдзел IV. «Дзяды» Міцкевіча і народны абрад	509
4.1. «Дзяды» Міцкевіча як цыкль	509
4.2. Карціна абраду ў «Дзядых»	519
4.3. Ідэя абраду Дзядоў у вялікай драме Міцкевіча	565
Заканчэньне	589
Бібліяграфія	595
Прыклады размоваў, запісаных падчас палявых дасьледаваньняў	622

МЕМУАРЫ

МІКОЛА НІКАЛАЕЎ. «Наваградка не быў Вавілонам»:	
Выпісы з жыццяпісу	637
Пабудова № 28	637
Прадзеды, дзяды, бацькі	639
Я — грамадзянін Наваградка	642
Дарога ў Нянькава	644
«Цялёнак»	646
Вёска	648
Трэцяя школа. «Ваякі»	649
Чацвёртая школа.	651
Гісторык Наваградка	653
Археалагічная экспедыцыя	655
Беларусізацыя мяне	656
Мы былі летапіснай Літвой	657
Вільня	658

Экспедыцыя659
«Чорная» археалогія661
Раскопкі663
Архітэктурны атрад663
Наведвальнікі раскопак665
Заканчэнне ўніверсітэта. Кляцкоў на размеркаванні668
КДБ і археалогія670
Пункт сядзення і «пункт відзэння»671
Лаўрышаўскае евангелле не з Лаўрышава673
Як скралі залаты ланцуг гетмана Хадкевіча674
Музей676
Землякі678
Генрык Булгак681
Месца выдання: Санкт-Пецябург — Наваградак682

РЭЦЭНЗІІ

НАТАЛЛЯ РУЖЫЦКАЯ. Найноўшая манаграфія Наваградка, або Колькі аўса еў наваградскі конь	686
АНДРЭЙ ЦІХАМІРАЎ. Сцэна, цэнзура і інтрыгі: ад Гродна да Наваградка	705